

EKONOMIKA IR VERSLUMAS

Valstybinio brandos egzamino II dalies užduotis
Pagrindinė sesija

2026 m. birželio 10 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

1. Gavę užduoties sąsiuvinį ir atsakymų lapą, patikrinkite, ar juose nėra aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
2. **Atsakymų lape įrašykite savo identifikavimo kodą, grupę ir vietą (eilės numerį protokole) ir pasirašykite.**
3. Per egzaminą galite rašyti juodai arba mėlynai rašančiu rašikliu, pieštuku, naudotis trintuku, liniuote ir skaičiuotuvu be tekstinės atminties.
4. Atsakymus pirmiausia galite rašyti užduoties sąsiuvinyje, kuriame yra palikta vietos juodraščiui. Jei esate tikri dėl atsakymo, iš karto rašykite atsakymų lape. **Vertintojams bus pateikiamas tik atsakymų lapas!**
5. Atsakymų lape rašykite **tik juodai arba mėlynai** rašančiu rašikliu tvarkingai ir įskaitomai. Jei savo atsakymą keičiate, nubraukite jį ir aiškiai užrašykite naują. Atsakymų lape nesinaudokite trintuku ir koregavimo priemonėmis.
6. Atsakymų lape atsakymus įrašykite tam skirtose vietose. Už ribų parašyti atsakymai nebus vertinami.
7. Saugokite atsakymų lapą (neįplėškite ir nesulamdykite). Sugadintuose lapuose įrašyti atsakymai nebus vertinami.
8. Atsakymų lape neturi būti užrašų ar kitokių ženklų, kurie leistų identifikuoti darbo autorių.
9. Pasibaigus egzaminui, užduoties sąsiuvinį galite pasiimti.

Linkime sėkmės!

1 struktūrinis klausimas

2023 m. Vietnamo nominalusis bendrasis vidaus produktas (BVP) buvo 433 mlrd. JAV dolerių, o 2024 m. jis siekė 476,39 mlrd. JAV dolerių. Šalyje 2024 m. buvo 101 mln. gyventojų. Atlikite 1.1–1.8 užduotis.

Metai	Nominalusis BVP (mlrd. JAV dolerių)	BVP defliatorius
2023	433,00	175,29
2024	476,39	183,63

Pastaba. Pateikti duomenys dėl skaičiavimo patogumo suapvalinti.

1.1. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kam naudojamas BVP defliatorius.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

1.2. Remdamiesi pateiktais duomenimis, apskaičiuokite, koks buvo Vietnamo nominalusis BVP vienam gyventojui 2024 metais. Pateikite atsakymą, suapvalintą iki sveikojo skaičiaus¹.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

1.3. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kam naudojamas BVP vienam gyventojui rodiklis.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

1.4. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis, apskaičiuokite, koks buvo Vietnamo nominaliojo BVP augimo tempas 2023–2024 metais. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą, suapvalintą iki sveikojo skaičiaus.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

¹ suapvalinti iki sveikojo skaičiaus – zaokrąglić do liczby całkowitej – округлить до целого числа – округлити до цілого числа

- 1.5. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite, koks buvo Vietnamo realusis BVP 2024 metais. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą, suapvalintą iki šimtųjų².

Juodraštis

(1 taškas)

- 1.6. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, koku atveju realusis BVP gali būti didesnis už nominalųjį BVP.

Juodraštis

(1 taškas)

- 1.7. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite infliacijos tempą 2024 metais. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą, suapvalintą iki šimtųjų.

Juodraštis

(1 taškas)

- 1.8. Lentelėje pateikti duomenys apie pagrindinius Vietnamo 2024 m. rodiklius. Atlikite 1.8.1–1.8.3 užduotis.

Rodiklis	Mlrd. JAV dolerių
Nominalusis BVP	476,39
Namų ūkių vartojimo išlaidos	238,81
Namų ūkių santaupos	128,63
Bendrosios investicijos	161,97
Vyriausybės išlaidos	50,91
Netiesioginiai mokesčiai	71,46
Pervedamieji mokėjimai	17,10
Eksportas	405,50
Importas	380,80

- 1.8.1. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, įvardykite metodą, kurį taikant galima apskaičiuoti Vietnamo BVP.

Juodraštis

(1 taškas)

² suapvalinti iki šimtųjų – zaokrąglić do części setnych – округлить до сотых – округлити до сотих

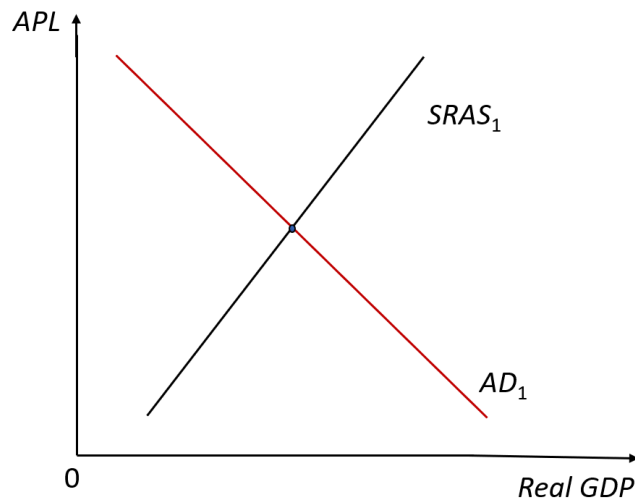
- 1.8.2.** Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite Vietnamo grynąjį eksportą. Pateikite tik atsakymą, suapvalintą iki dešimtųjų³.

Juodraštis

(1 taškas)

- 1.8.3.** Remdamiesi žiniomis, nustatykite, kam – visuminei paklausai⁴ (AD_1) ar trumpojo laikotarpio visuminei pasiūlai⁵ ($SRAS_1$) – turės įtakos augantis Vietnamo grynasis eksportas, ir pavaizduokite šį poveikį pateiktame grafike, esant sąlygai *ceteris paribus*.

Juodraštis

Čia APL – vidutinis kainų lygis, $Real\ GDP$ – realusis BVP, AD_1 – visuminė paklausa, $SRAS_1$ – trumpojo laikotarpio visuminė pasiūla.

(1 taškas)

³ suapvalinti iki dešimtųjų – zaokrąglić do części dziesiątych – округлить до десятых – округлити до десятых

⁴ visuminė paklausa – popyt globalny – совокупный спрос – сукупний попит

⁵ visuminė pasiūla – podaż globalna – совокупное предложение – сукупна пропозиція

2 struktūrinis klausimas

Lentelėje pateikti 2023 ir 2024 m. Lenkijos nedarbo⁶ rodikliai. Atlikite 2.1–2.8 užduotis.

Rodiklis	Metai	
	2023	2024
Gyventojai (mln.)	36,70	36,50
Darbo jėga (mln.)	18,17	18,24
Bedarbiai (mln.)	0,51	–
Nedarbo lygis (proc.)	–	2,70

2.1. Remdamiesi žiniomis, apibrėžkite, kas yra bedarbis.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

2.2. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis, apskaičiuokite, kiek 2024 m. Lenkijoje buvo bedarbių. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

2.3. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis, apskaičiuokite, koks buvo nedarbo lygis Lenkijoje 2023 metais. Pateikite atsakymą, suapvalintą iki dešimtųjų.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

2.4. 2023 m. į Lenkiją atvyko 303 275 imigrantai. Tarp jų buvo 261 000 darbingo amžiaus asmenų. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite, koks būtų buvęs nedarbo lygis Lenkijoje 2023 m., jeigu 75 proc. tais metais atvykusių darbingo amžiaus imigrantų būtų oficialiai įsidarbinę, o likusieji būtų buvę oficialūs bedarbiai. Pateikite skaičiavimus ir atsakymą, suapvalintą iki šimtųjų. Tarpinių skaičiavimų rezultatų neapvalinkite.

Juodraštis

.....

.....

.....

(2 taškai)

⁶ nedarbas – bezrobocie – безработица – безробіття

- 2.5.** Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kodėl žemas nedarbo lygis šalyje yra vienas iš pagrindinių makroekonominių tikslų.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

- 2.6.** Pasaulinė finansinė krizė paveikė Lenkijos darbo rinką – 2010 m. nedarbo lygis šalyje siekė 10 proc. Tarkime, kad natūralusis nedarbo lygis tuo metu sudarė 4 proc. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kokios rūšies nedarbas Lenkijoje sudarė 6 proc.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

- 2.7.** Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kodėl defliacija dažnai yra susijusi su aukštesniu nedarbo lygiu šalyje.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

- 2.8.** Remdamiesi žiniomis, nurodykite vieną pinigų (monetarinės) politikos priemonę, kuri galėtų padėti sumažinti nedarbo lygį šalyje. Atsakymą pagrįskite vienu argumentu.

Juodraštis

Priemonė

Argumentas

.....

.....

(2 taškai)

3 struktūrinis klausimas

Adelė ir Benas dirba toje pačioje įmonėje. Jų einamos pareigos ir metinės pajamos⁷ skiriasi. Adelė per metus uždirba 47 000 Eur, o Benas – 39 000 Eur. Abu moka gyventojų pajamų mokestį⁸ (GPM) pagal lentelėje pateiktus GPM tarifus. Atlikite 3.1–3.5 užduotis.

Metinės pajamos (Eur)	GPM tarifai (proc.)
0–10 000	0
10 001–20 000	10
20 001–40 000	25
40 001 ir daugiau	40

- 3.1.** Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite, kiek disponuojamųjų pajamų per metus gauna Benas. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą.

Juodraštis

(2 taškai)

- 3.2.** Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite, koks vidutinis GPM tarifas yra taikomas Adelės pajamoms. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą, suapvalintą iki šimtųjų.

Juodraštis

(2 taškai)

- 3.3.** Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, nustatykite, koks ribinis⁹ GPM tarifas yra taikomas Adelės pajamoms.

Juodraštis

(1 taškas)

⁷ pajamos – dochód – доходы – дохід

⁸ gyventojų pajamų mokestis – podatek dochodowy od osób fizycznych – подоходный налог с физических лиц – податок на доходи фізичних осіб

⁹ ribinis – krańcowy – предельный – граничний

- 3.4. Remdamiesi žiniomis, nurodykite po vieną galimą privalumą¹⁰ ir trūkumą¹¹, kai taikomi progresiniai gyventojų pajamų mokesčio tarifai.

Juodraštis
Privalumas
.....
Trūkumas
.....

(2 taškai)

- 3.5. Lentelėje pateikti duomenys apie Adelės ir Beno nominaliąsias metines pajamas ir vartotojų kainų indeksą (VKI) 2024 ir 2025 metais. Atlikite 3.5.1–3.5.2 užduotis.

Rodiklis	Metai	
	2024	2025
Adelės metinės pajamos (Eur)	47 000	49 350
Beno metinės pajamos (Eur)	39 000	39 000
VKI	110	112,6

- 3.5.1. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, apskaičiuokite Adelės realiąsias metines pajamas 2025 metais. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą, suapvalintą iki šimtųjų.

Juodraštis

(1 taškas)

- 3.5.2. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, nurodykite, kaip dėl VKI pokyčio pasikeitė Beno perkamoji galia¹² 2025 m., palyginti su 2024 metais. Ar vertėtų Benui kreiptis į darbdavį ir prašyti pakelti atlyginimą? Atsakymą pagrįskite vienu ekonominiu argumentu.

Juodraštis
Beno perkamoji galia
Argumentas
.....
.....
.....
.....

(2 taškai)

¹⁰ privalumas – zaleta – преимущество – перевага

¹¹ trūkumas – wada – недостаток – недолік

¹² perkamoji galia – siła nabywczą – покупательная способность – купівельна спроможність

4 struktūrinis klausimas

Lentelėje pateikti duomenys apie 2021–2023 m. Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) ir Etiopijos bendrąsias nacionalines pajamas¹³ (BNP), tekusias vienam gyventojui (JAV doleriais), ir nurodytos Gini (Džinio) indekso reikšmės. Atlikite 4.1–4.4 užduotis.

Rodiklis	JAV			Etiopija		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
BNP vienam gyventojui (JAV doleriais)	81 000	83 000	85 980	890	930	970
Gini (Džinio) indeksas	41,5	41,8	42	35	35	35

4.1. Remdamiesi žiniomis, apibrėžkite, kas yra bendrosios nacionalinės pajamos.

Juodraštis
.....
.....
.....
.....

(1 taškas)

4.2. Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kam ekonomikoje naudojamas Gini indeksas.

Juodraštis
.....
.....
.....

(1 taškas)

4.3. Remdamiesi lentelėje pateiktais duomenimis ir žiniomis, nurodykite, kurioje šalyje – JAV ar Etiopijoje – 2023 m. pajamų nelygybė buvo didesnė. Atsakymą pagrįskite lentelės duomenimis.

Juodraštis
Pajamų nelygybė buvo didesnė
Pagrindimas
.....
.....

(2 taškai)

¹³ bendrosios nacionalinės pajamos – dochód narodowy brutto (DNB) – валовой национальный доход – валовий національний дохід

- 4.4.** Etiopija ir Kenija, turėdamos tokį patį išteklių kiekį, augina kavą ir gamina tekstilės gaminius. Šios šalys prekiauja tarpusavyje. Lentelėje pateikti abiejų šalių per tam tikrą laiką pagaminamų kavos ir tekstilės gaminių kiekiai. Atlikite 4.4.1–4.4.4 užduotis.

Šalis	Kava (kg)	Tekstilė (vnt.)
Etiopija	120	30
Kenija	80	60

- 4.4.1.** Remdamiesi žiniomis, apibrėžkite, kas yra tarptautinė prekyba.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

- 4.4.2.** Remdamiesi lentelės duomenimis ir žiniomis, nurodykite, kuri šalis – Etiopija ar Kenija – turi absoliutųjį pranašumą¹⁴ gaminti kavą. Atsakymą pagrįskite lentelės duomenimis.

Juodraštis

Absoliutųjį pranašumą gaminti kavą turi

Pagrindimas

.....

(2 taškai)

- 4.4.3.** Remdamiesi lentelės duomenimis ir santykinio pranašumo teorija¹⁵, nurodykite, kuri šalis – Etiopija ar Kenija – turėtų specializuotis gaminti kavą. Atsakymą pagrįskite skaičiavimais.

Juodraštis

Turėtų specializuotis gaminti kavą

Pagrindimas

.....

(2 taškai)

¹⁴ absoliutusias pranašumas – przewaga absolutna – абсолютное преимущество – абсолютна перевага

¹⁵ santykinio pranašumo teorija – teoria przewagi komparatywnej – теория сравнительных преимуществ – теория порівняльних переваг

4.4.4. Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kodėl šalys turėtų specializuotis remdamosi santykinio pranašumo teorija.

Juodraštis

.....

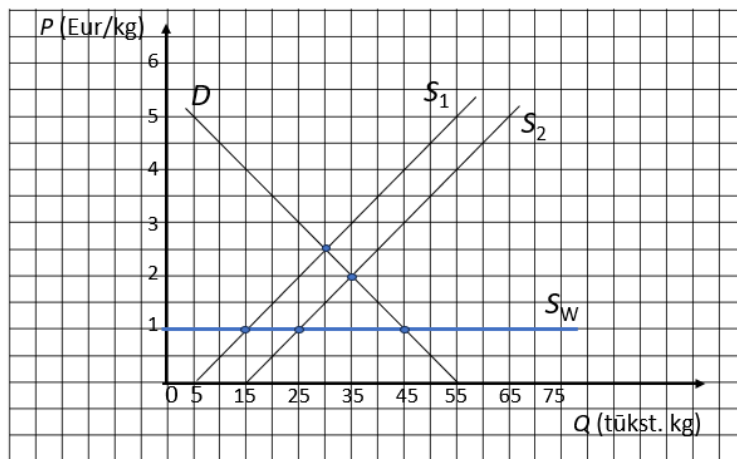
.....

.....

(1 taškas)

5 struktūrinis klausimas

Grafike pateikta šalies X apelsinų paklausos kreivė (D), pasiūlos kreivės (S_1 ir S_2) ir pasaulinės apelsinų pasiūlos kreivė (S_W). Atlikite 5.1–5.7 uždutis.

5.1. Remdamiesi žiniomis, apibrėžkite, kas yra subsidija.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

5.2. Remdamiesi pateiktu grafiku, nustatykite, kokio dydžio subsidiją (Eur/kg) vyriausybė suteikė šalies X apelsinų augintojams. Pateikite atsakymą.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

- 5.3.** Remdamiesi pateiktu grafiku, apskaičiuokite, kiek padidėjo vietos apelsinų augintojų pajamos (vykstant tarptautinei prekybai) gavus subsidiją. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą.

Juodraštis

(2 taškai)

- 5.4.** Remdamiesi pateiktu grafiku ir žiniomis, nurodykite, kiek už kilogramą apelsinų mokėjo vartotojai, kai vyriausybė suteikė subsidiją vietos apelsinų augintojams.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

- 5.5.** Remdamiesi pateiktu grafiku ir žiniomis, nurodykite, kaip pasikeitė – padidėjo ar sumažėjo – užsienio apelsinų augintojų pajamos, kai šalies X apelsinų augintojai gavo subsidiją. Atsakymą pagrįskite skaičiavimu.

Juodraštis

Skaičiavimas

Užsienio apelsinų augintojų pajamos

(2 taškai)

- 5.6.** Remdamiesi pateiktu grafiku ir žiniomis, apskaičiuokite, kiek pinigų sutaupyti šalies X vyriausybė, jeigu nuspręstų importuoti apelsinus už pasaulinę kainą ir nemokėti subsidijos vietos apelsinų augintojams. Pateikite atsakymą.

Juodraštis

(1 taškas)

- 5.7.** Šalies X vyriausybė įvedė administracinį prekybos ribojimą importuojamiems apelsinams. Nuo šiol kiekvienas į šalį įvežamas apelsinas turi būti pažymėtas specialiu lipduku su nurodyta kilmės vieta. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kaip toks sprendimas gali paveikti šalies X apelsinų augintojus ir vartotojus.

Juodraštis

Poveikis augintojams

.....

Poveikis vartotojams

.....

(2 taškai)

6 struktūrinis klausimas

Marta prekiauja valiutų rinkoje. Ji seka ekonomikos naujienas, centrinių bankų sprendimus ir tarptautinių rinkų tendencijas, nes mano, kad visa tai gali reikšmingai paveikti valiutų kursus. Marta turi 20 000 Kanados dolerių (CAD) ir, tikėdamasi palankaus valiutų kurso pokyčio, planuoja juos iškeisti į kitą valiutą. Atlikite 6.1–6.8 užduotis.

- 6.1.** Tikėdamasi, kad artimiausiu metu Japonijos jena (JPY) Kanados dolerio atžvilgiu sustiprės, Marta iškeitė 20 000 Kanados dolerių į jenas kursu 1 CAD = 110 JPY. Apskaičiuokite, kiek Japonijos jenų ji gavo. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą.

Juodraštis

(1 taškas)

- 6.2.** Marta iškeitė Kanados dolerius kursu 1 CAD = 110 JPY. Po kelių mėnesių Japonijos jena Kanados dolerio atžvilgiu nuvertėjo 10 proc. Remdamiesi žiniomis, apskaičiuokite, kiek jenų tapo vertas 1 Kanados doleris. Pateikite skaičiavimą ir atsakymą.

Juodraštis

(1 taškas)

- 6.3. Remdamiesi žiniomis, nurodykite vieną priemonę, kurią Japonijos centrinis bankas galėtų taikyti, siekdamas užkirsti kelią tolesniam Japonijos jenos nuvertėjimui Kanados dolerio atžvilgiu, esant sąlygai *ceteris paribus*. Atsakymą pagrįskite vienu argumentu.

Juodraštis

Priemonė

Argumentas

.....

.....

(2 taškai)

- 6.4. Dabar Marta susidomėjo Honkongo doleriu (HKD), kurio kursas yra susietas su JAV doleriu (USD). Žinoma, kad $1 \text{ USD} = 7,75\text{--}7,85 \text{ HKD}$. Remdamiesi pateikta informacija ir žiniomis, nurodykite, kuri valiuta – Honkongo doleris ar laisvai svyruojanti Japonijos jena – paprastai laikoma rizikingesne trumpalaikiai prekybai. Atsakymą pagrįskite vienu argumentu.

Juodraštis

Valiuta Argumentas

.....

.....

.....

(2 taškai)

- 6.5. Vasarą Marta išvyko atostogauti į Balio salą. Oficiali valiuta Balyje yra Indonezijos rupija (IDR). Prieš išvykdamą atostogauti Marta išsikeitė JAV dolerius į Indonezijos rupijas. JAV dolerio pasiūla ir paklausa užrašomos lygtimis: $Q_s = -40\,000 + 5P$, $Q_D = 200\,000 - 5P$; čia Q_s – JAV dolerio pasiūlos kiekis, Q_D – JAV dolerio paklausos kiekis, P – JAV dolerio kursas, išreikštas Indonezijos rupijomis. Apskaičiuokite, kiek Indonezijos rupijų gavo Marta, išsikeitusi 1 JAV dolerį. Pateikite tik atsakymą.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

- 6.6. Augant turizmui iš JAV į Balį, didėja Indonezijos rupijos paklausa. Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kaip tai veikia rupijos kursą JAV dolerio atžvilgiu, esant sąlygai *ceteris paribus*.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

- 6.7. Remdamiesi žiniomis, nurodykite, kodėl staigus nacionalinės valiutos brangimas prekybos partnerių valiutų atžvilgiu gali būti **nepalankus** vietos eksportuotojams.

Juodraštis

.....

.....

.....

(1 taškas)

- 6.8. Atostogaudama Balyje Marta pastebėjo, kad dėl augančio turizmo ši sala sparčiai vystosi. Tačiau turizmo augimas turi neigiamos įtakos salai: didėja atliekų kiekis, teršiama aplinka, alinama gamta. Marta renkasi vietines paslaugas ir vengia perteklinio vartojimo. Ji žino, kad Balis, siekdamas spręsti atliekų krizę, aktyviai diegia žiedinės ekonomikos¹⁶ principus. Remdamiesi žiniomis, paaiškinkite, kas yra žiedinė ekonomika.

Juodraštis

.....

.....

.....

.....

(1 taškas)

JUODRAŠTIS

¹⁶ Žiedinė ekonomika – gospodarka o obiegu zamkniętym – економіка замкнутого цикла – циркулярна економіка

JUODRAŠTIS